

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat 16 maart 2024/6 Adar II 5784, Pekoedee, Sjmot/Exodus 38:21 - 40:38

Tanach blz. 190 - 196

Haftara: I Melachiem/I Koningen 7:40 - 50

Tanach blz. 687 - 691

Vertaler: Bram Lagendijk

Commentaar: **Matthew Berkowitz** is voormalig leider van de Israël programma's aan het Jewish Theological Seminary te New York.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Rectificatie: Oplettende lezers hebben ons erop attent gemaakt dat in de sidra van vorige week een fout was gemaakt in de transcriptie van de naam van de sidra. Er stond Wajachel, maar dat moet natuurlijk Wajakheel zijn. De 'kh' in een Engelstalige transcriptie van het Hebreeuws staat meestal voor een n of een כ, maar niet altijd . . .

Kun je je leraar tegenspreken én respecteren?

Sidra Pekoedee sluit het boek Sjemot/Exodus af. Opvallend is dat Sjemot begint met het verlies van hun woning wanneer de Jisraëlieten in Egypte tot slaaf worden gemaakt, en datzelfde boek eindigt met de feestelijke voltooiing van een andere woning, het Misjkan of de Tabernakel, de woonplaats van Gods aanwezigheid. Pekoedee begint met ons eraan te herinneren dat het Misjkanproject op geen enkele manier het werk is van één persoon, maar dat de hele Jisraëlitische gemeenschap erbij betrokken is: God, Mosje, Jisraëlitische ambachtslieden en Jisraëlitische donoren.

Niettemin is het meest in het oog springende in deze Toralezing dat we opnieuw kennismaken met de meesterontwerper van de Tabernakel en zijn toebehoren, Betsaleel. Het proces om het Misjkan te realiseren begon zo'n zeven hoofdstukken eerder toen we voor het eerst kennismaakten met Betsaleel en zijn assistent Oholiav:

De Eeuwige zei tegen Mosje: “Ik heb mijn keuze laten vallen op Betsaleel, ... Ik heb hem uitzonderlijke talenten geschonken, wijsheid, vakmanschap en inzicht op allerlei gebied...” (*Sjemot 31:1-3*)

En nu, bij de gedenkwaardige voltooiing van de Tabernakel, wordt ons verteld: “Betsaleel, de zoon van Oeri, de zoon van Choer, uit de stam Jehoeda, had alles uitgevoerd zoals de Eeuwige het aan Mosje had opgedragen.” (*Sjemot 38:22*) Wat is de strekking van deze slotverklaring over Betsaleel? Hoe geeft deze opmerking ons meer inzicht in de meestervakman die de opdracht kreeg voor deze heilige taak?

Rasji, de middeleeuwse commentator, verheldert ons begrip van dit vers: “De tekst stelt niet dat Betsaleel alles maakte wat hem was voorgeschreven, maar eerder dat Betsaleel *alles maakte wat God aan Mosje had opgedragen*. Dit taalgebruik maakt duidelijk dat zelfs voor de dingen waarvoor Mosje hem geen instructies had gegeven, Betsaleels eigen ideeën in overeenstemming waren met wat Mosje op de Sinaï was verteld.” Rasji citeert vervolgens een verhelderende midrasj uit *Berachot 55a* die meer inzicht geeft in het karakter van Betsaleel:

Op het moment dat Hij opdracht gaf tot de bouw van de Tabernakel, kwam God naar Mosje en zei: “Ga naar Betsaleel en zeg hem dat hij de Tabernakel, de ark en de toebehoren moet maken.” Mosje ging naar Betsaleel en keerde de volgorde om, waarbij hij Betsaleel opdroeg om eerst de kannen te maken en daarna de Tabernakel te bouwen. Betsaleel ging tegen Mosje in en zei: “Mosje, mijn leraar, het is toch zeker de gewoonte dat je eerst een huis bouwt en dan de inrichting ervan verzorgt! Waar laat ik anders de voorwerpen die ik ga

maken? Heeft God je misschien gezegd om eerst het Misjkan te maken en daarna de voorwerpen?!?” Mosje antwoordde Betsaleel: “Je moet in de schaduw van God (*betsal Eel*) hebben gezeten, want dat is inderdaad wat God mij heeft opgedragen!”

Rasji's commentaar op het vers, gecombineerd met de letterlijke betekenis ervan, leert ons boekdelen over de heilige relatie tussen leraar en leerling. Ten eerste geeft God Mosje instructies over de bouw van het Misjkan. Ten tweede geeft Mosje die instructies door aan zijn getalenteerde ontwerper Betsaleel. Ten derde, in plaats van op een werktuigelijke manier te reageren en simpelweg te doen wat Mosje beschrijft, denkt Betsaleel diep en kritisch na over de taak die voor hem ligt en oppert hij dat de Tabernakel moet worden gebouwd vóór de inrichting. Ten vierde: let er goed op hoe respectvol Betsaleel is in zijn houding jegens zijn leraar en baas, Mosje.

In plaats van op een agressieve en kritische manier te spreken, waarbij je verklaart “Mosje, je moet je vergissen”, zegt Betsaleel: “*Misschien* heeft God tegen je gezegd...” Vriendelijk taalgebruik dat Mosje de mogelijkheid en de ruimte biedt om zichzelf te corrigeren. Betsaleel leert ons in de midrasj *derech erets* – waardig gedrag, een morele en ethische manier van spreken. Het is op deze expliciete manier (en ik geloof op veel meer impliciete manieren) dat Betsaleel verder gaat dan alleen instructies uitvoeren en gehoor geven aan de richtlijnen van zijn leraar.

Betsaleel is proactief en reflecterend in zijn leerproces en in de uitvoering. Juist daardoor is hij zijn naam waardig: hij creëert letterlijk en figuurlijk ‘in de schaduw van God’. Het is deze nabijheid tot God die de meesterlijke ontwerper het vermogen en de volharding geeft – en de gracieuze, toegewijde kracht om zijn leraar Mosje tegen te kunnen spreken – die hij nodig heeft om de Tabernakel te kunnen realiseren.

Mogen we leren van de artistieke talenten van Betsaleel en, misschien nog belangrijker, van zijn voortreffelijke voorbeeld van *menschlichkeit*.